Maailmantalouden tuleva kehitys koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan varjossa

1. Globaalin talouden kehitys
1.1. Maailmantalous
1.2. Maailmankauppa
1.3. Kansainväliset yritysinvestoinnit

2. Mahdollisia tulevia kehityskulkuja

© Kari Liuhto, professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu
Tulevaisuusvaliokunta, Eduskunta, Helsinki, 4.5.2022.

1.1. Maailmantalous

Koronapandemia aiheutti merkittävän maailmantalouden supistumisen (3%).

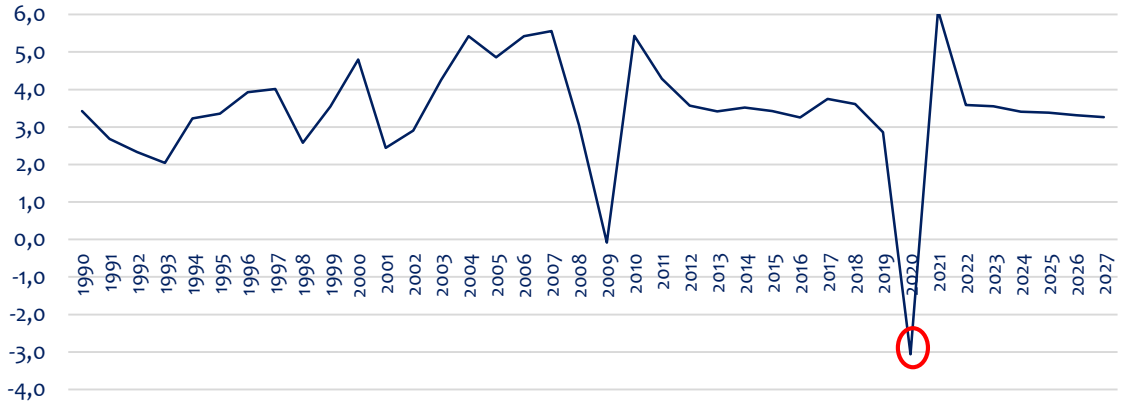
Ukrainan sota syö maailmantalouden kasvua 1 prosenttiyksiköllä, mutta tästä huolimatta kasvu jatkuu voimakkaana.

Kasvu on hyvin epätasaista eri puolilla maailmaa. Ennuste Kiinan vuosikasvulle on liki 5 % ajalle 2022-2027. EU:n noin 2 %.

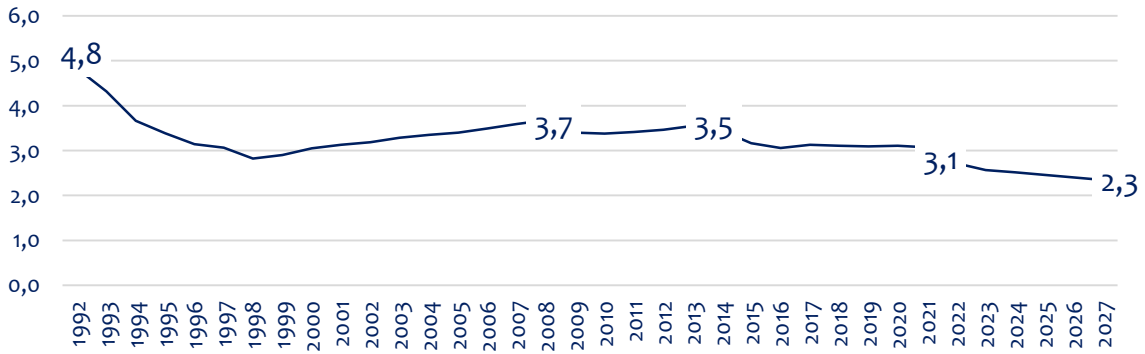
Saksan BKT-kasvu hidastuu tai sen BKT jopa supistuu 2022. Saksa muodostaa ¼ EU:n taloudesta ja 15% Suomen ulkomaan-kaupasta. Suomen talouskasvu hiipuu.

Matkailu ja turismi muodostivat 10% maailmantaloudesta ennen pandemiaa. Pandemia söi tästä osuudesta puolet. Matkailun ja turismin ripeä elpyminen tukee maailmantalouden tulevaa kasvua.

Maailmantalouden vuosimuutos
(reaalinen BKT; %)

Venäjän osuus maailmantaloudesta
(ostovoimakorjattu BKT; %)

Ukrainan talous on lähellä romahdusta. Economist Intelligence Unit:n mukaan Ukrainan BKT supistuu tänä vuonna liki 50%. Talvisodan aikana Suomen BKT tippui reilut 5%.

Lähde: IMF

1.2. Maailmankauppa

Maailmankauppa toipui korona-pandemiasta jo vuonna 2021.

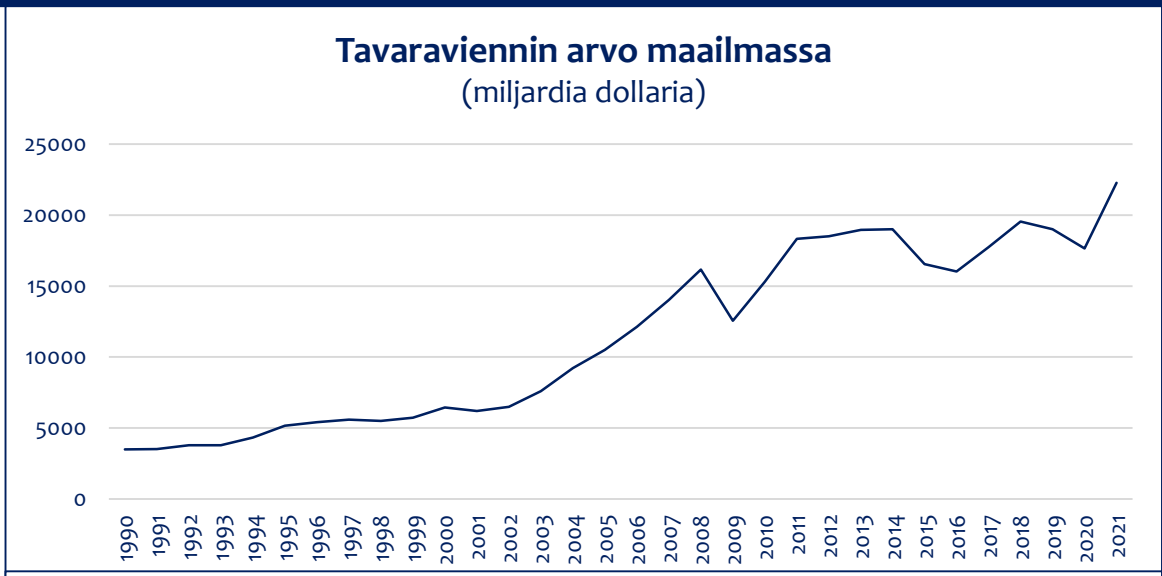
Vuonna 2021 rautateitse kuljetettiin 1,5 miljoonaa valtamerikonttia Venäjän halki Kiinasta EU:hun. Kuljetusten tulevaisuus ?

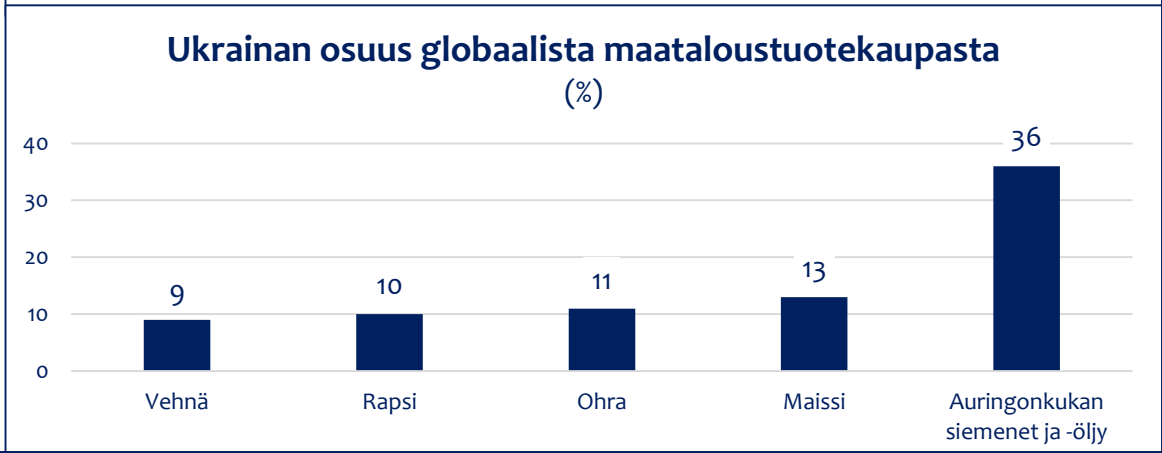
Energian hinnan nousu kasvattaa maailman-kaupan arvoa ”keinotekoisesti” (+3% 2022).

Pohjameren öljyn hinta on tällä hetkellä 8% korkeampi kuin ennen Venäjän hyökkäystä. Urals-öljyn hinta taas on laskenut 25%. Öljy ja maakaasu muodostivat puolet Venäjän viennin arvosta vuonna 2021.

Ukrainalla on merkittävä globaali rooli maataloustuotteiden viennistä. Ukraina voi menettää suuren osan tämän vuoden sadostaan. Myös maataloustuotteiden vienti on erittäin vaikeaa sodan takia.

Aiheutuuko Afrikassa ja Lähi-idässä ruokakriisi ja purkautuuko se kasvavana pakolaisvirtana Euroopan unioniin ?

IMF ennustaa perusmetallien hintojen nousevan tänä vuonna 10% ja ruoan 14%. Raakaöljyn hinta voi nousta tänä vuonna jopa yli 50%, mutta esim. USA:n öljyn varmuusvarastojen avaaminen on saanut öljyn hinnan kääntymään laskuun. Ukraina kattoi 17% vehnän, rapsin, ohran, maissin sekä auringonkukan siementen ja -öljyn tuonnista vuonna 2020. Intian kohdalla tämä osuus on 10%.

Lähteet: WTO; UNCTAD

1.3. Kansainväliset yritysinvestoinnit

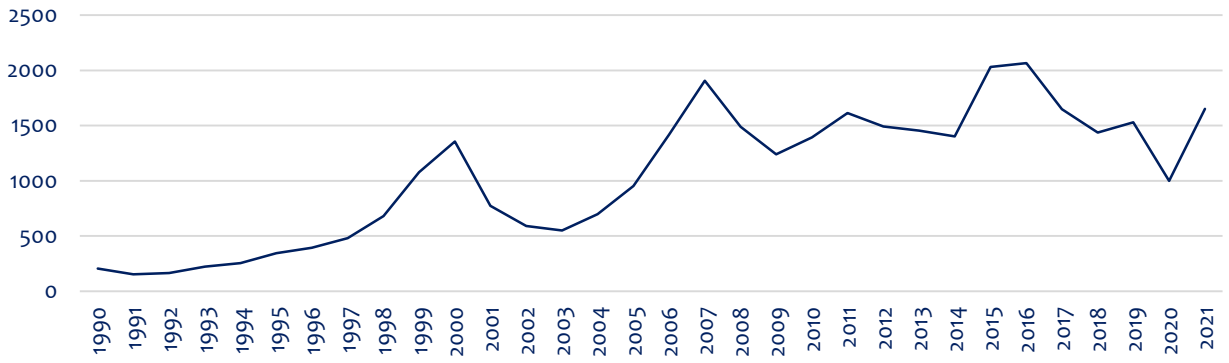
Kansainväliset yritysinvestoinnit toipuivat pandemiasta jo viime vuoden aikana.

Ukrainan sodan vaikutuksia investointeihin on vaikea ennustaa. Onni onnettomuudessa on se, että Venäjän rooli kansainvälisten yritysinvestointien lähteenä ja kohteena on pienehkö (1%).

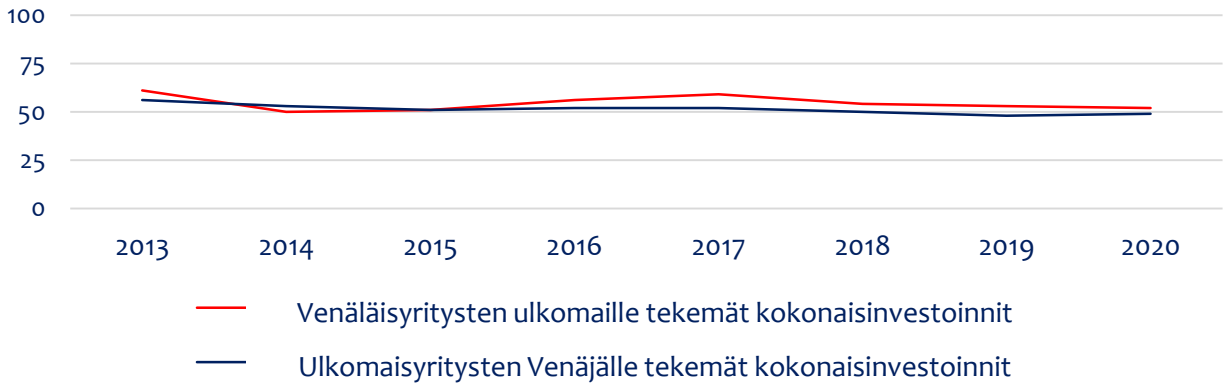
Venäjän roolia kansainvälisissä investointiliikkeissä pienentää venäläinen ”pääomakaruselli” veroparatiisien ja Venäjän välillä.

Ulkomaiset suorat investoinnit Venäjälle supistuivat voimakkaasti jo Ukrainan sodan alettua eli lasku alkoi jo kahdeksan vuotta sitten.

Ulkomaisten suorien investointien vuotuinen virta maailmassa
(miljardia dollaria)

Bahaman, Bermudan, Brittiläisten Neitsytsaarten ja Kyproksen yhteenlaskettu osuus Venäjälle / Venäjältä tehdyistä kumulatiivisista yritysinvestoinneista (%)

Suomalaisyritykset ovat tehneet suoria investointeja Ukrainaan kaiken kaikkiaan vain reilun 50 miljoonan euron edestä vuoden 2020 loppuun mennessä.

Lähteet: UNCTAD; Venäjän keskuspankki

2. Mahdollisia tulevia kehityskulkuja

Ukrainan sodan eteneminen	Kiinan reaktio	Vaikutuksia geopolitiikkaan	Vaikutuksia geotalouteen
Venäläinen ruletti			
Sotilaallisen tappion häämöttäessä Venäjä käyttää suurempaa tuhovoimaa tai jopa massatuhoaseita.	Myös Kiina tuomitsee Venäjän toimet Ukrainassa, mutta samalla varoittaa USA:ta vaikutusvallan kasvattamisesta Aasiassa.	Venäjän täydellinen eristäminen. Tapahtuuko Kremlissä kaappaus vai laajentaako Kreml sotaa Ukrainan ulkopuolelle?	Venäjän talouden pitkittynyttä kurjistumista seuraa silovikien vallankaappaus tai pelastaakseen itsensä Putinin hallinto laajentaa sotaa. Ei voida myöskään kokonaan poissulkea silovikien sisäisen valtataistelun mahdollisuutta Putinin syrjäyttämisen yhteydessä.
Pitkittyvä sota			
Sodan intensiteetti laimenee eli sota pitkittyy (asemasota/sissisota; jäätynyt konflikti).	Kiinan nykylinja jatkuu (ei tuomitse Venäjää; energiayhteistyö tiivistyy; omistusta siirtyy kiinalaisille).	USA:n Kiina-politiikka hieman lientyy, mutta erimielisyys säilyy. Kiinan nousu maailmantalouden keskukseksi jatkuu. Venäjä pysyy lännen sanktioimana.	Maailmantalous jatkaa kasvua, mutta kasvu hidastuu. Maailmankauppa, kansainväliset investoinnit ja logistiset ketjut blokkiutuvat, mutta yhteistyö lännen ja idän välillä jatkuu. EU, mukaan lukien Suomi, onnistuu tasapainoilemaan Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä.
Aselepo Ukrainassa			
Venäjän ja Ukrainan "välirauha" (pakkorauha; sota voi syttyä uudelleen).	Kiinan ja Venäjän suhde tulee pitkällä juoksulla tiivistymään, jos USA:n ja Kiinan välit eivät parane.	Itä-länsi-vastakkainasettelu (USA-vetoinen länsi vastaan Kiina-vetoinen itä); Venäjä joutuu Kiinan talutusnuoraan.	Kaksi toisilleen vihamielistä talousblokkia ("kylmä sota 2.0"). Maailman talouskasvu hiipuu. Globaalit kauppa- ja investointivirrat tyrehtyvät. Kilpailua Afrikassa ja Etelä-Amerikassa. EU joutuu valitsemaan puolensa.

Pyrkiikö Venäjä laajamittaisella tuhoamissodalla, massiivisilla viljavarkauksilla ja tuhoamalla Ukrainan maatalouden satoa aiheuttamaan jättimäisen pakolaisvirran Euroopan unioniin ? Pyrkiikö Venäjä hajottamaan EU:n pakolaisten avulla ?